

УДК 331
JEL Classification Code: D83

Трофименко О. О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки КПП ім. І. Сікорського

Золотопер М. А.

студент Міжнародний університет фінансів

ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена визначенню особливостей розвитку кондитерського ринку в Україні. Було досліджено основні економіко-організаційні засади розвитку українських підприємств в сегменті кондитерських виробів. Проаналізовано динаміку основних видів виробленої кондитерської продукції. Проаналізовано окремі показники діяльності підприємств-лідерів. Визначено міжнародні стандарти щодо якості кондитерської продукції. Досліджені основні фактори, що впливають на обсяг реалізації підприємств в сегменті кондитерських виробів в Україні.

Ключові слова: економіко-організаційні засади; розвиток підприємств; кондитерський ринок.

Постановка проблеми. Сьогодні сегмент ринку кондитерських виробів динамічно розвивається, характеризується високим рівнем конкуренції, великою кількістю кондитерських компаній з широким асортиментом продукції та високим попитом. В той же час, передові компанії витісняють менш потужних гравців, тому нові підприємства в цьому сегменті мають формувати унікальні ключові фактори успіху, щоб привернути увагу потенційних споживачів та зайняти свою частку ринку. Саме тому, питання дослідження особливостей ринку та факторів, які впливають на його розвиток та можливості для компаній є актуальними і потребують відповідних досліджень. Це дозволить визначити перспективи щодо стратегічного розвитку компаній в цьому інвестиційно-привабливому секторі промисловості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми та тенденції розвитку кондитерської галузі України розглядаються у працях Д.О. Стрельникової [1], О.В. Шестака [2] та ін. Проте деякі питання стосовно економіко-організаційних засад розвитку підприємств сегменту ринку кондитерської галузі в Україні залишаються недостатньо розкритими.

Метою дослідження є визначення сучасних економіко-організаційних засад розвитку підприємств кондитерського ринку.

Виклад основного матеріалу. Одним з головних завдань національної економіки є зростання ВВП країни, яке можливе завдяки збільшенню обсягів виробництва та реалізації продукції в усіх галузях економіки. Водночас, однією зі інвестиційно-привабливих галузей за перспективами та обсягами виробленої та реалізованої продукції є харчова промисловість. Одне з ключових місць у структурі харчової промисловості посідає сегмент ринку кондитерських виробів.

Проаналізуємо динаміку основних видів виробленої продукції, що відносяться до сегменту ринку кондитерських виробів (рис. 1).

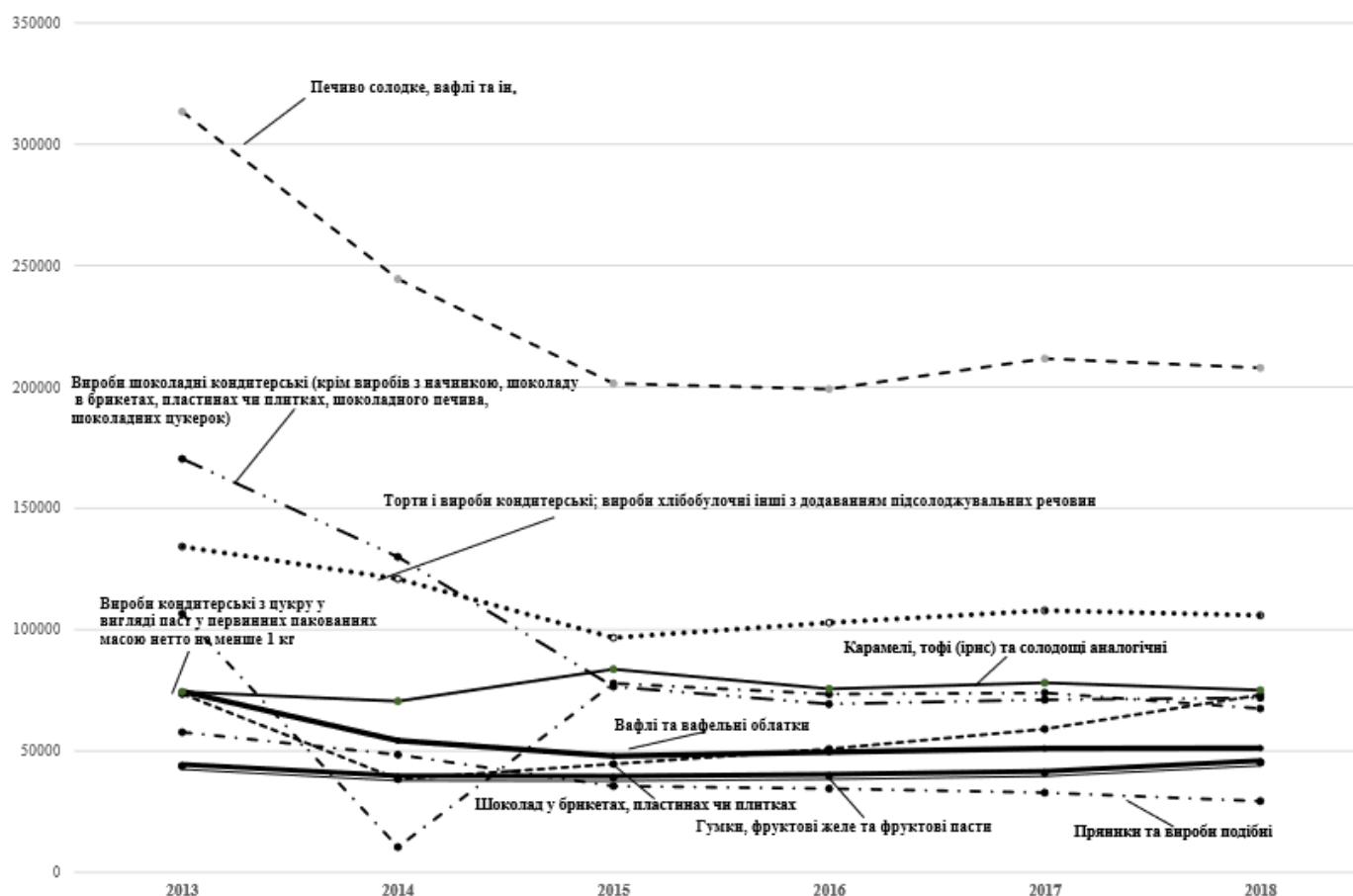

Рисунок 1 – Динаміка виробництва основних видів кондитерських виробів, тонн

Складено авторами за даними Державної служби статистики

Так, з рис. 1 видно, що у 2014 р. відбулося суттєве зниження виробництва усіх видів продукції порівняно з 2013 р. Зокрема, виробництво вафель та вафельних облаток знизилося майже на 30%, шоколаду у брикетах, пластинах чи плитках на 48%, виробів кондитерських з цукру у вигляді паст у первинних пакуваннях масою нетто не менше 1 кг знизилася на 90%, вироби, покриті цукром, уключаючи мигдаль зацукрований – майже на 30%. Це можна пояснити втратою виробничих потужностей на Сході країни в результаті окупації територій та зовнішньою агресією з боку Російської Федерації, та відповідним припиненням експорту продукції до країни-агресора.

Проте, вже з 2015 по 2016 рр. спостерігалася зростання виробництва, в тому числі, виробництва вафель та вафельних облаток на 3%, виробництва шоколаду у брикетах, пластинах чи плитках – на 14%.

Порівняно з 2017 р. у 2018 р., зросло виробництво шоколаду у брикетах, пластинах чи плитках на 24%. Натомість виробництво пряників та виробів подібних, виробів кондитерських з цукру у вигляді паст у первинних пакуваннях масою нетто не менше 1 кг (уключаючи марципан, помадку, нугу та мигдальну пасту), вироби, покриті цукром, уключаючи мигдаль зацукрований зменшилися на 10-11%.

В цілому, починаючи з 2015 р. відбувається поступове зростання майже по всім видам продукції в секторі кондитерського ринку. Це свідчить про позитивну динаміку та стабілізацію ситуацію в напрямі пошуку та диверсифікації ринків збуту в даній галузі.

Дослідження кондитерського ринку в Україні свідчать, що найбільшу частку займає продукція вітчизняного виробництва, що становить близько 95 % в загальному обсязі. Ринок кондитерських виробів України є висококонцентрованим, на ньому працює близько 750 компаній [3].

У порівнянні з конкурентами, лідером на українському ринку кондитерських виробів протягом 2017-2018 рр. була кондитерська корпорація «ROSHEN», під торговою маркою якої було реалізовано 48 580 тонн шоколадних, 47 648 тонн борошняних та 104 576 тонн цукристих виробів. Хоча декілька років назад пріоритетне виробництво шоколадних виробів належало АВК, а борошняних – Конті. В порівнянні з іншими підприємствами, які виготовляють цукристі солодощі, корпорація «ROSHEN» займає 80 % українського ринку [5].

Українські підприємства-лідери експортують свою продукцію на ринки різних країн. Так, корпорація Roshen у першому кварталі 2018 р. експортувала в країни Європейського Союзу більше 4 тисяч тонн своєї продукції. Експорт продукції Roshen в країни ЄС зріс на 22%, порівняно з першим кварталом 2017 р. До цих країн входять Румунія, Польща, Литва, Болгарія, Угорщина, Іспанія та ін. Так, за результатами рейтингу GLOBAL TOP-100 Candy Companies в 2019 р. вона посіла 27 місце серед кращих виробників кондитерської продукції світу.

Ще однією великою компанією є компанія «АВК», яка експортує свою продукцію в більш ніж 60 країн. Активно розвиває експортний напрям, здійснюючи поставки в країни ЄС, зокрема в Великобританію, Польщу, Румунію, Нідерланди та інші країни. Також у серпні 2018 року компанія вперше розпочала експорт продукцію до В'єтнаму [4].

Виходячи з даних табл. 1 видно, що чистий дохід компанії «АВК» у 2018 р. не суттєво знизився в порівнянні з 2017 р. В той же час, чистий дохід компанії «ROSHEN» зріс у 2018 році на 44%, в ПАТ «ВО «КОНТІ» збільшило свій дохід на 6,5%. Щодо собівартості реалізованої продукції – у ПАТ «АВК» відбулися несуттєві зміни, в той час, як собівартість реалізованої продукції Рошен зросла майже на 40%, Конті – на 2,19%. Позиції цих компаній у світовому рейтингу GLOBAL TOP-100 Candy Companies в 2018 р. представили в таблиці 2.

Сьогодні підприємства-лідери в сегменті кондитерського ринку сертифіковані відповідно до міжнародної системи менеджменту якості ISO 9000, ISO 22000 та міжнародним стандартом IFS – новим міжнародним стандартом виробництва харчових продуктів, ціль якого допомогти підприємствам харчової галузі в забезпеченні високої якості продукції, що виробляється, і дає можливість продажів продукції в торговій мережі країн ЄС [4; 7; 8].

Таблиця 1 – Чистий дохід від реалізації та собівартість реалізованої продукції підприємств – лідерів в сегменті кондитерського ринку

Показник	Період	
	2017	2018
ПАТ «АВК»		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	897388	893832
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(821691)	(821467)
ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	259205	373344
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(228412)	(318238)
ПАТ «Виробниче об'єднання «КОНТИ»		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 025 481	1 091 954
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(766 111)	(782 938)

Складено автором за даними: [6; 7; 8]

Таблиця 2 – Кондитерські підприємства України, що входять у світовий рейтинг GLOBAL TOP-100 Candy Companies в 2018 році

Підприємство	Місце у рейтингу найбільших кондитерських компаній світу	Чисельність працівників, тис. осіб	Виручка, млн дол. США
Рошен/Roshen	25	10 000	800
Конті/Konti Group	43	8097	473
АВК конфекцінері/ AVK Confectionery	64	3500	275

Також, на держаному рівні, згідно з Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України, технічний комітет стандартизації «Продукція кондитерська та харчоконцентратна» було розпочату розробку нової редакції національного стандарту на шоколад, пріоритетним завданням якого було привести вимоги чинного ДСТУ 3924-2014 до вимог міжнародного стандарту CODEX STAN 87-1981 на шоколад і шоколадні вироби. Аналіз технічних вимог до шоколаду в новій редакції ДСТУ 3924 вказує на те, що класифікація шоколаду, терміни та визначення основних його характеристик, масова частка начинки відповідають міжнародному стандарту. Перевагою вимог до шоколаду в новій редакції є

недопустимість додавання до шоколадної маси рослинних жирів (еквівалентів, поліпшувачів какао-масла тощо). Нова редакція ДСТУ 3924 стане основним документом для всіх виробників шоколаду, сприятиме здоровій конкуренції та забезпеченню споживача високоякісною продукцією, не створить технічних бар'єрів для експорту шоколаду, оскільки відповідає всім вимогам міжнародного стандарту [5].

Окрім регулювання якості, важливим є аналіз інших сприятливих факторів для зростання попиту на продукцію. Так, кондитерський сегмент є матеріаломістким, оскільки основну частину собівартості продукції становлять витрати на матеріали. До них відносяться цукор, борошно, молоко, масло, какао. Тому зростання цін на сировину становить загрозу для підприємств кондитерського сегменту. Крім того, для шоколадних виробів основним компонентом є какао-боби, які не виробляються в Україні, а імпортуються. На світовому ринку какао-боби є дефіцитним товаром, а з урахуванням девальвації національної валюти для підприємств кондитерської галузі витрати на сировину зросли в декілька разів, що призвело в свою чергу до підвищення цін на кондитерську продукцію, що обумовлює зниження попиту на продукцію. Цей фактор та зниження купівельної спроможності населення в останні роки треба враховувати та шукати напрями підвищення попиту [11].

Важливим фактором, який треба враховувати є фактор сезонності. Так, за дослідження, найбільше кондитерської продукції споживається у жовтні, найменше – у червні. Різниця складає в середньому 35-40 %.

Висновки. Таким чином, розширення ринків збуту є одним з пріоритетних завдань українських виробників в кондитерському сегменті. Перспективним є ринок країн ЄС. Проте він же є достатньо насиченим, що обумовлює необхідність пошуку напрямів підвищення конкурентоспроможності своєї продукції, підвищення якості за вимогами європейських стандартів, врахування факторів впливу на попит споживачів.

Список використаних джерел

1. Стрельникова Д.А. Сегментация украинского рынка кондитерских изделий. *Економіка та держава*. 2010. Вип.3. С.69-71.
2. Шестак, О.В. Сучасний стан та тенденції розвитку кондитерської галузі. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2013. Вип. № 6 (980). С.132-137.
3. Корніковський Д. О. Аналіз економічних факторів впливу на кондитерську промисловість України. *Економіка харчової промисловості*. – 2014. Вип. 4(24). С. 17-24.
4. «АВК» почала експортувати продукцію до В'єтнаму. Agravery: веб-сайт. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/avk-pocala-eksportuvati-produkciu-do-vietnamu> (дата звернення:28.01.2020)
5. Аналіз ринку кондитерських виробів України: ТЕНДЕНЦІЇ. Koloro: веб-сайт. URL: <https://koloro.ua/ua/blog/brending-i-marketing/analiz-rynka-konditerskikh-izdeliy-ukrainy-tendantsii.html> (дата звернення: 27.01.2020)

6. Звіт в НКЦБФР за 2017-2018р. - КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА "А.В.К." веб-сайт. URL: [dnkf.avk.ua > REPORT_00373882_2018](http://dnkf.avk.ua/REPORT_00373882_2018) (дата звернення: 28.01.2020)
7. Річна звітність емітента Приватне акціонерне товариство "Київська кондитерська фабрика "Рошен" веб-сайт. URL: https://stockmarket.gov.ua/cabinet/xml/show/fin_general/9571 (дата звернення: 28.01.2020)
8. Річна звітність емітента Приватне акціонерне товариство "Виробниче об'єднання "КОНТИ" веб-сайт. URL: http://konti.com/upload/konti/news/335/%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%20%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%2025112243_2018.pdf (дата звернення: 28.01.2020)
9. Солодкий рейтинг. АВК піднявся в ТОП-100 кондитерських компаній світу. веб-сайт. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/markets/solodkiy-reyting-avk-pidnyavsya-v-top-100-konditerskih-kompaniy-svitu-2477556.html> (дата звернення: 23.01.2020)
10. Артюх Т. М., Богданович Л. О., Якименко А. О., Єрмолаєва М. В. Аналіз системи технічного регулювання кондитерської галузі в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип.7(1). С.32-35
11. Квітчат С.О. Проблеми розвитку підприємств кондитерської галузі України. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків. 2017. Вип.7. С.212

Трофименко Е. А.

к.э.н., доцент, доцент кафедры теоретической и прикладной экономики КПИ им. Игоря Сикорського

Золотопер М. А.

Международный университет финансов, гр. СБ-81

ЭКОНОМИКО-ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ КОНДИТЕРСКОГО РЫНКА В УКРАИНЕ

Статья посвящена определению особенностей развития кондитерского рынка в Украине. Были исследованы основные экономико-организационные основы развития украинских предприятий в сегменте кондитерских изделий. Проанализирована динамика основных видов производимой кондитерской продукции. Проанализированы отдельные показатели деятельности предприятий-лидеров. Определены международные стандарты качества кондитерской продукции. Исследованы основные факторы, влияющие на объем реализации предприятий в сегменте кондитерских изделий в Украине.

Ключові слова: экономико-организационные основы; развитие предприятий; кондитерский рынок.

Trofymenko O.

PhD in Economic sciences, Associate Professor

Zolotoper M.

*International University of Finance, ZUB-81,
Sales Director of Medholding LLC*

ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL FUNDAMENTALS OF CONFECTIONERY MARKET ENTERPRISE DEVELOPMENT IN UKRAINE

The article is devoted to defining the peculiarities of the development of the confectionery market in Ukraine. The basic economic and organizational principles of

development of Ukrainian enterprises in the confectionery segment are investigated. The dynamics of the main types of confectionery products are analyzed. Some indicators of activity of the leading companies are analyzed. International standards for the quality of confectionery products are determined. The main factors that influence the volume of sales of enterprises in the confectionery segment in Ukraine are investigated.

Keywords: economic and organizational principles; enterprise development; confectionery market.

Трофименко О. О.
o.o.trofymenko@gmail.com
Золотопер М. А.
marinaaaaa204@ukr.net